

Pestprotocol E.J. van Detschool

(onderdeel van het totale veiligheidsbeleid)

augustus 2013

Inleiding	Doel van het pestprotocol Uitgangspunten
Hoofdstuk 1	Wat is pesten? Pesten gedefinieerd
Hoofdstuk 2	Preventief beleid
Hoofdstuk 3	Signalering, erkenning en stellingname
Hoofdstuk 4	Aanpak van pestgedrag Stappenplan

Inleiding

Doel van het pestprotocol

De Van Detschool wil een plek zijn waar alle kinderen zich prettig en veilig voelen en zich daardoor op een positieve manier kunnen ontwikkelen. We scheppen een pedagogisch klimaat waarin dit optimaal mogelijk is. De vier Kernwaarden vormen de basis van het veiligheidsbeleid en dit Pestprotocol maakt daar deel van uit.

Pesten past niet binnen ons pedagogisch klimaat en we doen er alles aan om te voorkomen dat kinderen elkaar pesten. Toch kan het gebeuren dat er gepest wordt.

In dit protocol leggen we vast hoe we pestgedrag benaderen: wat we doen om pesten te voorkomen, hoe we pesten signaleren en wat we doen als pesten toch voorkomt.

Op deze manier is helder welke regels en afspraken er zijn en waar kinderen en volwassenen elkaar op kunnen aanspreken als er ongewenst gedrag plaatsvindt.

Veel kinderen op de Van Detschool hebben een stoornis binnen het autistisch spectrum. De beperkingen die hieruit voortvloeien, o.a. op het gebied van communicatie en interactie, zorgen voor een moeizaam begrip van “pesten en gepest worden”. Het gaat m.n. om de TOM (Theory of Mind): het niet (nog niet) kunnen verplaatsen in de gedachten, gevoelens, ideeën van een ander, en de CCT Centrale Coherentie Theorie: het waarnemen in ‘puzzelstukjes’, context blindheid. Dit heeft als gevolg dat er in een bepaalde situatie verkeerde betekenis gegeven kan worden, waardoor er een andere reactie kan komen dan gewenst. Deze beperkingen zorgen voor een verhoogd risico om gepest te worden of pestgedrag te vertonen. De intentie van het pesten is anders en de aanpak zal dus ook anders moeten zijn.

Uitgangspunten:

Het pestprotocol is gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

1. Pesten wordt door alle betrokkenen, medewerkers van de school, externe medewerkers, ouders en kinderen, onderkend als een probleem.
2. Alle betrokkenen spannen zich gezamenlijk in om pestgedrag te voorkomen.
3. Medewerkers en ouders zijn alert op pestgedrag en proberen dit tijdig te signaleren.
4. Als pesten voorkomt, nemen medewerkers en ouders duidelijk stelling tegen dit gedrag en ondernemen actie zoals in dit protocol beschreven is.

Hoofdstuk 1 Wat is pesten?

Pesten gedefinieerd

Er is een onderscheid tussen plagen en pesten. Deze begrippen worden regelmatig door elkaar gebruikt, maar de verschillen kunnen zo worden weergegeven:

Plagen	Pesten
gelijkwaardigheid	machtsverschil
wisselend "slachtofferschap"	hetzelfde slachtoffer
humoristisch	kwetsend
af en toe	vaak / voortdurend

We spreken over plagen wanneer er sprake is van gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen en het vertoonde gedrag plaatsvindt in een positieve sfeer. De kinderen nemen elkaar in de maling, dagen elkaar uit, zonder dat dit door de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Het plagen heeft een pedagogische waarde: kinderen leren voor zichzelf op te komen en met conflicten om te gaan.

Bij pesten gaat het om een combinatie van:

Machtsverschil: het gepeste kind is jonger, kleiner, verbaal of fysiek minder sterk, heeft (meer) last van een beperking of staat tegenover een meerderheid.

Schade: er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade.

Duur: het pesten houdt niet na één keer op, maar gebeurt vaker of houdt langere tijd aan.

Herhaling: het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt heeft.

Pesten is systematisch geweld (psychisch, fysiek of seksueel) van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer andere leerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Bij kinderen met autisme is het verschil tussen plagen en pesten niet relevant. Met het gevoel gepest te worden gaat de school door middel van concrete communicatie aan de slag. Dit betekent dat de informatie op verschillende manieren met het kind wordt besproken en duidelijk wordt gemaakt: visueel, eenduidig, expliciet en positief.

Hoofdstuk 2 Preventief beleid

Op de Van Detschool creëren we een pedagogisch klimaat waarin kinderen en volwassenen zich veilig voelen, waarin verschillen tussen mensen geaccepteerd en gewaardeerd worden en waarin iedereen leert op een positieve manier met elkaar om te gaan.

Om de kinderen te leren herkennen wat pesten is (en dat we dat niet toestaan op de Van Det) zal passende lesstof aangeboden worden en zal er een duidelijke samenwerking moeten zijn met ouders en iedereen die bij het kind betrokken is.

A. De 4 Kernwaarden vormen de leidraad voor positief gedrag

Bij het bespreken van situaties zal er aandacht besteed worden aan pesten. Kernwaarde 1 en 2 lenen zich hier goed voor.

1. Goed voor jezelf zorgen. Hulp vragen als iets niet lukt, praten over wat je dwars zit, en samen naar goede oplossingen zoeken.
2. Goed voor anderen zorgen. Aardig zijn voor anderen, zodat iedereen zich geaccepteerd en veilig kan voelen. Misschien kun je anderen helpen.
3. Rustig zijn. Of je nu in de klas, op het schoolplein of ergens anders in de school bent overal geldt: als het rustig om je heen is, kun je zelf ook rustig zijn dan kun je beter leren en spelen.
4. Goed voor de spullen zorgen. Op school gebruiken we veel spullen. Ook het gebouw hoort tot de spullen. Daar ga je zuinig en voorzichtig mee om, of ze nu van jezelf of een ander zijn. Als iets stuk is kun je het niet meer gebruiken.

B. Lessen, leerlingvolgsysteem en themaweken

Er is een lessenboekje ontwikkeld waarin lesideeën voor alle (leeftijd)niveaus zijn opgenomen. Bij het gebruik van de methode “Kinderen en hun Sociale Talenten” wordt extra aandacht besteed aan pesten.

Er wordt gebruik gemaakt van het leerlingvolgsysteem SCOL om de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen te volgen en opvallend gedrag te kunnen signaleren.

Er worden themaweken georganiseerd om blijvend aandacht aan het onderwerp pesten te besteden.

C. Scholing

De medewerkers hebben voldoende vaardigheden om pesten (op onze cluster 4 school) te signaleren en te bespreken om te zorgen dat het niet meer gebeurt.

D. Voorlichting voor ouders

Tijdens een algemene ouderavond en in de Nieuwsbrief komt het onderwerp pesten uitgebreid aan de orde. De ouders worden betrokken bij het beleid van de school.

In een themabijeenkomst voor ouders zal ook gepraat worden over het omgaan met internet en de rol van de sociale media als het om pesten gaat.

E. Als pesten toch voorkomt gaan we er actief mee om

Het beleid om pesten te bestrijden is in samenwerking met een medewerker van het Steunpunt Autisme en het team van de school tot stand gekomen. Het protocol wordt door alle medewerkers op dezelfde manier gehanteerd.

Er zijn twee contactpersonen binnen de school aangesteld; ook bij hen kunnen kinderen, ouders en medewerkers terecht als ze pesten willen melden.

Hoofdstuk 3 Signalering, erkenning en stellingname

Signalering

De kinderen worden gestimuleerd naar de medewerker of de contactpersoon toe te gaan als er sprake is van pesten (bij zichzelf of anderen).

De medewerkers zijn alert op signalen van pesten in de klas. Signalen die er op kunnen wijzen dat een kind gepest wordt zijn:

- vaak alleen staan of bij de medewerker gaan staan in de pauze
- vaak alleen met jongere kinderen spelen
- niet buiten willen spelen op school
- vaak spullen kwijt zijn op school
- overdreven aanpassen aan andere kinderen
- snel boos, prikkelbaar of verdrietig zijn

Ook ouders kunnen signalen van pesten herkennen:

- niet naar school willen of aangeven ziek te zijn
- niet buiten willen spelen
- bepaalde kleren niet aan willen naar school
- niet uitgenodigd worden op partijtjes of voor spelen bij klasgenoten

Erkenning en stellingname

Als een leerkracht of een andere medewerker signaleert dat een kind gepest wordt of als een kind dit zelf aangeeft is het belangrijk dat het kind serieus genomen wordt en dat het pestgedrag wordt erkend als probleem. De leerkracht wordt geïnformeerd en gaat met de betrokkenen praten om uit te zoeken wat er gebeurt en hoe het probleem kan worden opgelost.

Voor ouders die merken dat hun kind gepest wordt is het belangrijk dat zij direct met de leerkracht, de schoolleiding of de vertrouwenspersoon gaan praten over het pesten. Dan kan er gehandeld worden zoals in dit protocol beschreven staat.

Hoofdstuk 4 Aanpak van pestgedrag

Bij het volgen van onderstaand stappenplan wordt rekening gehouden met de leeftijd, niveau van functioneren en de mogelijkheden van het kind.

Stappenplan voor als er sprake is van pesten:

1. Signaleren
2. Oplossingen zoeken door middel van concrete communicatie (visueel, eenduidig, expliciet en positief)
3. Samen met de omgeving (pester, gepeste, ouders/verzorgers, anderen die met het kind te maken hebben) werken aan de oplossing.
4. Checken of de interventie (ingrijpen) geholpen heeft of dat er bijstelling van het traject naar de mogelijke oplossing nodig is.
5. Als het pesten doorgaat wordt het kind besproken in de Commissie van Begeleiding. Aanhoudend pesten wordt gemeld in het leerlingvolgsysteem/ incidentregistratie van de school.

De begeleiding van en adviezen voor alle betrokkenen worden beschreven in een bijlage.

Voor de ouders zal deze bijlage (binnen korte tijd) te vinden zijn op de website.

Voor de medewerker krijgt deze bijlage een plek in de klassenmap.

Bijlage bij het pestprotocol

Adviezen voor de leerkracht

Begeleiding van de gepeste leerling

- Luister naar het kind en laat zien dat je het probleem serieus neemt door een vraag te stellen waar een 'ja-antwoord' op kan volgen. Het uitgangspunt hierbij is de beleving van het kind. Bijvoorbeeld: "hij pest mij, hij noemt mij...., dipsaus"; vind je het vervelend dat hij jenoemt? "Ja".
- Laat merken dat je achter het kind staat en het pesten veroordeelt door te zeggen dat de ander dat niet mag doen. Bij jonge kinderen is dit vaak is al voldoende; bij oudere kinderen zul je de ander er bij moeten halen om dit met elkaar te bespreken.
- De pester wil een reactie uitlokken. Probeer te doorzien wat er gebeurt. Is het typisch autipesten (herhaling van actie-reactie) of gebeurt er iets anders?
- Stem hier op af en geef het slachtoffer een alternatief. Bijvoorbeeld: uitleg over het uitgesproken woord, er niet op letten, negeren, weglopen.
- Zoek samen met het kind naar bruikbare reactie en herhaal deze elke keer. Bij oudere kinderen kan het goed zijn om oorzaak-gevolg te benoemen en aan te geven dat daar een keuze in te maken is. Bijvoorbeeld: "als je dit doet, dan gebeurt er dat." Wil je dat?
- Ga na welke oplossingen het (oudere) kind wil en werk samen met het kind aan deze oplossing.
- De oplossing moet inslijpen: help situaties te herkennen en het afgesproken gedrag uit te voeren; houd in de gaten of het lukt en blijf het herhalen op dezelfde manier.
- Beloon goed gedrag.

Begeleiding van de pester

- Bekijk wat het (pest)gedrag het kind oplevert. Bijvoorbeeld: is het de actie-reactie die zekerheid geeft, is het een irritatie of is het gedrag echt tegen een bepaald kind gericht?
- Praat met het kind over zijn gedrag en het effect. Hier komt verschil in aanpak bij een kind met autisme die pest of een kind zonder autisme naar voren. Een kind met autisme kan niet inschatten hoe de ander zich voelt en moet hierbij geholpen worden.
- Niet auti: maak samen met het kind afspraken om het gedrag te veranderen en help het kind zich aan deze afspraken te houden.
- Wel auti: als de oorzaak van het gedrag duidelijk is stel je daar je handelen op af. Denk aan het gebruik maken van concrete communicatie (visueel, eenduidig, expliciet en positief); bekijk wat je wilt oplossen of compenseren. Bijvoorbeeld: door het aanpassen van de omgeving.
- Leer het kind om op een positieve manier relaties met andere kinderen te onderhouden. Bijvoorbeeld: kinderen die andere kinderen buitensluiten.
- Beloon goed gedrag.

Begeleiding van de zwijgende middengroep en de meelopers

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen houden zich afzijdig, merken niet dat er gepest wordt of willen het niet merken. Enkelen zijn bang zelf slachtoffer te worden van pesterijen, anderen worden bedreigd en nemen deze bedreigingen heel letterlijk en weer anderen kopiëren pestgedrag klakkeloos. Hierbij zijn ook kinderen die bang zijn slachtoffer te worden en hopen hierdoor aan populariteit te winnen bij de pester(s) of proberen zo vriendschap te winnen of te behouden.

De kinderen in deze groep zijn over het algemeen kinderen die erg gevoelig zijn voor de groepsnorm. Het is dan ook van groot belang dat de groepsnorm is **dat je niet mee doet aan pestgedrag en dat je pesten meldt aan de leerkracht**. De leerkracht kan deze norm ondersteunen door een positief groepsgevoel te creëren en gewenst gedrag te belonen.

Adviezen aan ouders

Alle ouders

- Kijk en luister naar uw kind.
- Vang signalen op en neem contact op met de leerkracht als u denkt of voelt dat er iets niet helemaal klopt in de klas of op andere plaatsen (busje, schoolplein e.d.).
- Praat regelmatig met uw kinderen (en hun vrienden en vriendinnen) over wat ze doen en meemaken op internet, en hoe ze dat vinden.
- Check regelmatig wat uw kind op de computer doet. Zet de computer, als u twijfelt, zo nodig op een zichtbare plaats.

Ouders van de gepeste leerling

- Luister naar het kind en laat zien dat je het probleem serieus neemt door een vraag te stellen waar een 'ja-antwoord' op kan volgen. Het uitgangspunt hierbij is de beleving van het kind.
- Bespreek het probleem met de groepsleerkracht of een andere (contact)persoon van de school en werk samen met de school aan een strategie om het probleem aan te pakken.

Ouders van de pester

- Laat betrokkenheid bij het beleid van school zien.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Denk mee over de aanpak van het probleem.